

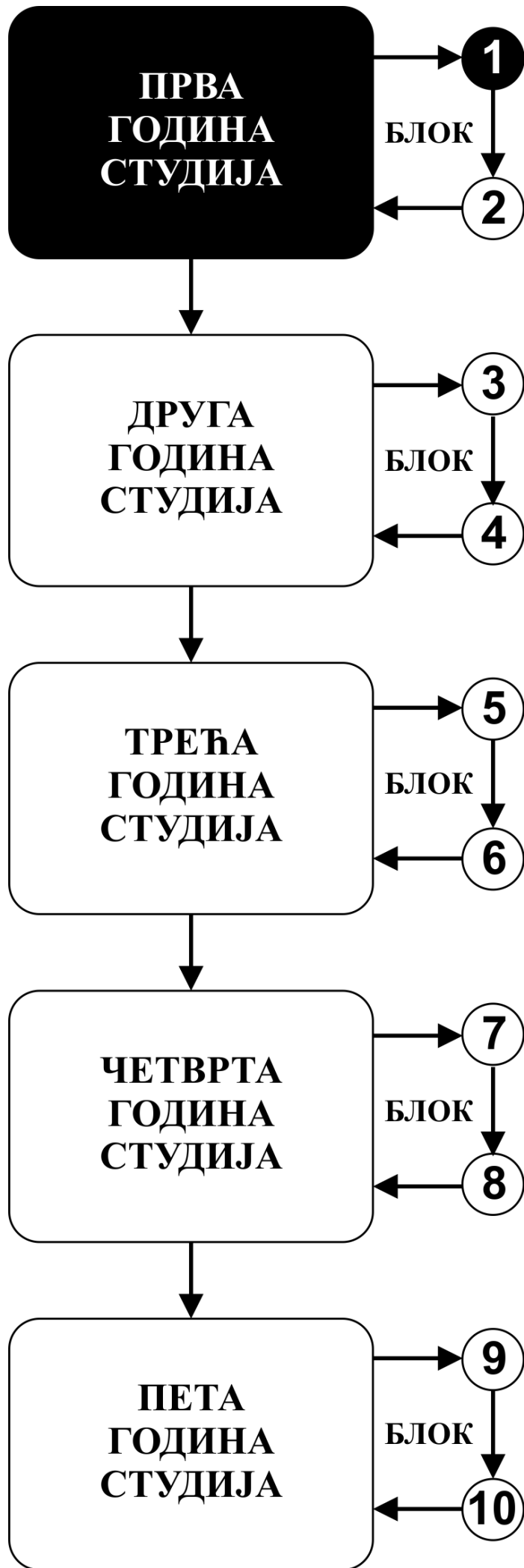

ЕТИКА

**ИНТЕГРИСАНЕ АКАДЕМСКЕ
СТУДИЈЕ СТОМАТОЛОГИЈЕ**

ПРВА ГОДИНА СТУДИЈА

школска 2017/2018.

Предмет:

ЕТИКА

Предмет се вреднује са 6 ЕСПБ. Недељно има 4 часа активне наставе (4 часа предавања).

НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ:

РБ	Име и презиме	Email адреса	Звање
1.	Драгана Игњатовић Ристић	draganaristic4@gmail.com	Ванредни професор
3.	Владимир Јањић	vladadok@yahoo.com	Ванредни професор
4.	Драган Миловановић	piki@medf.kg.ac.rs	Редовни професор
5.	Биљана Вулетић	sibil@ptt.rs	Ванредни професор
6.	Сузана Матејић	matejics@gmail.com	Ванредни професор
7.	Данијела Ђоковић	danijela-kckragujevac@hotmail.com	Доцент
8.	Бранко Ристић	Branko.ristic@gmail.com	Ванредни професор
9.	Бранимир Радмановић	Biokg2005@yahoo.com	Асистент
10.	Милица Боровчанин	milicaborovcanin@yahoo.com	Доцент
11.	Катарина Никић Ђуричић	Kaca_nikic@msn.com	Фацитатор
12.	Софија Чоловић	Sofi007@gmail.com	Фацитатор
13.	Александар Кочовић	Salekkg91@gmail.com	Фацитатор

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА:

Модул	Назив модула	Недеља	Предавања недељно	Наставник
1.	Увод у етику	5	4	Проф. Драгана Игњатовић Ристић
2.	Специфичности медицинских истраживања	5	4	Проф. Драгана Игњатовић Ристић Проф. Драган Миловановић
3.	Етика медицинске професије	5	4	Проф. Драгана Игњатовић Ристић
				Σ 60

ОЦЕЊИВАЊЕ:

Студент савладава предмет по модулима. Оцена је еквивалентна броју стечених поена (види табеле). Поени се стичу на два начина:

АКТИВНОСТ У ТОКУ НАСТАВЕ: На овај начин студент може да стекне до 30 поена и то тако што активно учествује у дискусији након предавања, па у зависности од показаног знања добија 0-2 поена.

СЕМИНАРСКИ РАД: Израдом семинарског рада студент може да стекне до 10 поена. Оцењује се припремљеност, начин презентације, укључивање других у дискусији. Листа тема за клиничке семинаре ће бити понуђена студентима у првом термину наставе.

ЗАВРШНИ ТЕСТОВИ ПО МОДУЛУМА: На овај начин студент може да стекне до 60 поена, а према приложеној табели.

Модул	Назив модула	МАКСИМАЛНО ПОЕНА			
		активност у току наставе	семинарски рад	завршни тест	Σ
1.	Увод у етику	10		20	30
2.	Специфичности медицинских истраживања	10		20	30
3.	Етика медицинске професије	10		20	30
			10		10
	Σ	30	10	60	100

Завршна оцена се формира на следећи начин:

Да би студент положио предмет мора да стекне минимум 51 поен и да положи све модуле.
Да би положио модул студент мора да:

1. стекне више од 50% поена на том модулу
2. стекне више од 50% поена предвиђених за активност у настави у сваком модулу
3. положи модулски тест, односно да има више од 50% тачних одговора.

број стечених поена	оцена
0 - 50	5
51 - 60	6
61 - 70	7
71 - 80	8
81 - 90	9
91 - 100	10

ТЕСТОВИ ПО МОДУЛИМА

МОДУЛ 1

ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-20 ПОЕНА

ОЦЕЊИВАЊЕ **ЗАВРШНОГ ТЕСТА**

Тест има 20 питања
Свако питање вреди 1 поен

МОДУЛ 2

ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-20 ПОЕНА

ОЦЕЊИВАЊЕ **ЗАВРШНОГ ТЕСТА**

Тест има 20 питања
Свако питање вреди 1 поен

МОДУЛ 3

ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-20 ПОЕНА

ОЦЕЊИВАЊЕ **ЗАВРШНОГ ТЕСТА**

Тест има 20 питања
Свако питање вреди 1 поен

ЛИТЕРАТУРА:

НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗАДАВАЧ	БИБЛИОТЕКА
Медицинска етика	Јован Марић	Мегаграф, Београд, 2000	има
Добра пракса у раду етичких одбора	Слободан Јанковић, уредник	Медицински факултет, Крагујевац, 2009	има

Сва предавања и клиничке семинаре налазе се на сајту **Факултета медицинских наука : www.medf.kg.ac.rs**

ПРОГРАМ:

ПРВИ МОДУЛ: УВОД У ЕТИКУ

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 1 (ПРВА НЕДЕЉА):

УВОД У ЕТИКУ

предавања 4 часа

Појам етике и предуслови етичног (моралног) понашања.
Етички принципи лечења пацијената кроз историју
Предуслови моралног понашања-структура личности*
Етика античког доба, средњег и новог века, најновија етичка учења*.

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 2 (ДРУГА НЕДЕЉА):

ЗАКЛЕТВЕ И КОДЕКСИ

предавања 4 часа

Стварање кодекса понашања здравствених радника, од пренаучне медицине до савременог доба
Хипократова заклетва- актуелност етичких принципа
Етички принципи у стоматологији
Развоје етике у стоматологији

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 3 (ТРЕЋА НЕДЕЉА):

ОСНОВНИ ЕТИЧКИ ПРИНЦИПИ У СТОМАТОЛОГИЈИ

предавања 4 часа

Етичност здравствених радника у свакодневном контакту са пацијентима
Етички принципи модерне стоматологије
Етичке дилеме очима студента
Приказ клиничког случаја-поступци стоматолога према пацијент у свакодневном раду.

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 4 (ЧЕТВРТА НЕДЕЉА):

ЕТИЧКИ ПРИНЦИПИ ТЕРАПИЈСКИХ ПОСТУПАКА

предавања 4 часа

Клиничка способност пацијента. Способност доношења одлука о избору начина лечења
Однос стоматолог-пацијент
Приказ клиничког случаја-доношење одлуке за интервенцију у стоматологији
Доношење одлуке код несамосталног пацијента

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 5 (ПЕТА НЕДЕЉА):

ЕТИЧКИ ПРИНЦИПИ ТЕРАПИЈСКИХ ПОСТУПАКА

предавања 4 часа

Права пацијената и повеза о правима пацијената; Заштитник права пацијената у здравственим установама
Способност доношења одлука о избору начина лечења
Однос стоматолог-пацијент
Приказ клиничког случаја у коме се решава дилема о избору лечења уз уважавање етичких принципа

ДРУГИ МОДУЛ: СПЕЦИФИЧНОСТИ МЕДИЦИНСКИХ ИСТРАЖИВАЊА

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 6 (ШЕСТА НЕДЕЉА):

ЕТИЧКИ ПРИНЦИПИ ТЕРАПИЈСКИХ ПОСТУПАКА

предавања 4 часа

Етички принципи терапијских поступака- информисаност, одговорност, избор, надокнада, притужбе
Добра клиничка пракса, Хелсиншка декларација
Специфичности односа стоматолог-пацијент
Приказ клиничког случаја-доношење одлуке за интервенцију у стоматологији

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 7 (СЕДМА НЕДЕЉА):

ЕКСПЕРИМЕНТ У МЕДИЦИНИ, ЗАКОНСКА ОДГОВОРНОСТ МЕДИЦИНСКОГ РАДНИКА, ПРАВНО ЕТИЧКИ ПРОБЛЕМИ

предавања 4 часа

Експеримент у медицини, законска одговорност медицинског радника, правно етички проблеми
Улоге спонзора, главног истраживача и уговорних истраживачких организација у клиничким студијама
Истраживања у стоматологији
Пример клиничког истраживања у стоматологији

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 8 (ОСМА НЕДЕЉА):

ЕТИЧКИ ОДБОРИ ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА: САСТАВ, ПРОЦЕДУРА ИЗБОРА, ПРОЦЕДУРА РАДА

предавања 4 часа

Етички одбори здравствених установа: састав, процедура избора, процедура рада
Методе регрутовања пацијената за клиничке студије, осигурање пацијената
Припрема стоматолошке документације код истраживања
Избор пацијената за учешће у студијама у стоматологији

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 9 (ДЕВЕТА НЕДЕЉА):

САДРЖАЈ ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА ПАЦИЈЕНТА И ФОРМУЛАРА ИНФОРМИСАНОГ ПРИСТАНКА ПАЦИЈЕНТА ЕКСПЕРИМЕНТ У МЕДИЦИНИ, ЗАКОНСКА ОДГОВОРНОСТ МЕДИЦИНСКОГ РАДНИКА, ПРАВНО ЕТИЧКИ ПРОБЛЕМИ

предавања 4 часа

Садржај информације за пацијента и формулара информисаног пристанка пацијента
Поступак добијања информисаног пристанка у посебним групама пацијента и посебним индикацијама
Информисани пристанак
Етичке дилеме у раду са пацијентима оболелим од деменције

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 10 (ДЕСЕТА НЕДЕЉА):

ЕТИЧКИ АСПЕКТИ РАДА СТОМАТОЛОГА СА ВУЛНЕРАБИЛНИМ ПОПУЛАЦИЈАМА: ДЕЦА У ОРДИНАЦИЈИ СТОМАТОЛОГА ПОВЕРЉИВОСТ И ПОВЕРЕЊЕ- ЕТИЧКЕ ДИЛЕМЕ У РАДУ СА АДОЛЕСЦЕНТИМА

предавања 4 часа

Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: деца у ординацији стоматолога
Поверљивост и поверење- етичке дилеме у раду са адолесцентима
Етичке дилеме у раду са децом и адолесцентима- 1
Страх од стоматолога

ТРЕЋИ МОДУЛ: ЕТИКА МЕДИЦИНСКЕ ПРОФЕСИЈЕ

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 11 (ЈЕДАНЕСТА НЕДЕЉА):

ЕТИЧКИ АСПЕКТИ РАДА СТОМАТОЛОГА СА ВУЛНЕРАБИЛНИМ ПОПУЛАЦИЈАМА: ОБОЛЕЛИ ОД СТИГМАТИЗИРАЈУЋИХ БОЛЕСТИ

предавања 4 часа

Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести (ХИВ, особе са посебним потребама, инвалидна лица)

Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести (ХИВ, особе са посебним потребама, инвалидна лица)

Етичке дилеме у раду са особама оболелим од стигматизирајућих болести, 1

Етичке дилеме у раду са особама оболелим од стигматизирајућих болести, 2

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 12 (ДВАНАЕСТА НЕДЕЉА):

ПРОФЕСИОНАЛНА ТАЈНА ЕУТАНАЗИЈА, ЕТИЧКЕ ДИЛЕМЕ КРАЈА ЖИВОТА

предавања 4 часа

Професионална тајна

Еутаназија, етичке дилеме краја живота

Клинички пример – обавезе стоматолога у чувању стоматолошке тајне

Дилеме доношења одлука на крају живота уз уважавање етичких принципа

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 13 (ТРИНАЕСТА НЕДЕЉА):

СТРУЧНА ГРЕШКА И НЕСАВЕСНО ЛЕЧЕЊЕ: ДЕФИНИЦИЈА, КЛАСИФИКАЦИЈА СТАВ ЈАВНОСТИ И ЦЕНА СТРУЧНИХ ГРЕШАКА

предавања 4 часа

Стручна грешка и несавесно лечење: дефиниција, класификација

Став јавности и цена стручних грешака

Несавесно лечење

Став јавности према несавесном лечењу у стоматолошкој пракси

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 14 (ЧЕТРНАЕСТА НЕДЕЉА):

КОДЕКС СТОМАТОЛОШКЕ ЕТИКЕ- -ЛИЦЕНЦА ЗА РАД

предавања 4 часа

Кодекс стоматолошке етике

Лиценца за рад

Садржај, обавезе, законска регулатива, комора стоматолога.

Стицање лиценце, обавезе усавршавања; (НЕ) обнављање лиценце за рад

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 15 (ПЕТНАЕСТА НЕДЕЉА):

РЕКАПИТУЛАЦИЈА НАЈВАЖНИЈИХ ПОЈМОВА

предавања 4 часа

Рекапитулација најважнијих појмова

Рекапитулација етичких појмова и принципа у стоматолошкој пракси- примери

**РАСПОРЕД
ПРЕДАВАЊА И СЕМИНАРА**

ЗЕЛЕНА САЛА (С45)

ПОНЕДЕЉАК

11:00 - 13:10

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ ЕТИКА

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
1	1			C45	П	Појам етике и предуслови етичног (моралног) понашања. Етички принципи лечења пацијената кроз историју <i>Предуслови моралног понашања-структура личности. Етика античког доба, средњег и новог века, најновија етичка учења</i>	Проф. Драгана Игњатовић Ристић
1	2			C45	П	Стварање кодекса понашања здравствених радника, од пренаучне медицине до савременог доба. Хипократова заклетва- актуелност етичких принципа <i>Стоматолошка етика; Историја стоматологије</i>	Проф. Владимир Јањић
1	3			C45	П	Основни етички принципи у стоматологији <i>Етичке дилеме очима студента</i>	Проф. Драгана Игњатовић Ристић
1	4			C45	П	Клиничка способност пацијента. Способност доношења одлука о избору начина лечења <i>Доношење одлуке код несамосталног пацијента</i>	Проф. Драгана Игњатовић Ристић Доц. В. Јањић
1	5			C45	П	Права пацијената и повеља о правима пацијената; Заштитник права пацијената у здравственим установама <i>Однос стоматолог-пацијент</i>	Доц. М. Боровчанин
2	6			C45	П	Етички принципи терапијских поступака. Добра клиничка пракса Хелсиншка декларација <i>Специфичности односа стоматолог-пацијент</i>	Проф. Д. Миловановић
2	7			C45	П	Експеримент у медицини, законска одговорност медицинског радника, правно етички проблеми. Улоге спонзора, главног истраживача и уговорних истраживачких организација у клиничким студијама <i>Животиње као експериментални субјекти</i>	Проф. Д. Миловановић
2	8			C45	П	Етички одбори здравствених установа: састав, процедура избора, процедура рада. Методе регрутовања пацијената за клиничке студије, осигурање пацијената <i>Преваре у науци</i>	Проф. Б. Вулетић
				C2	MT	МОДУЛСКИ ТЕСТ 1	

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ ЕТИКА

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
2	9			C45	П	Садржај информације за пацијента и формулара информисаног пристанка пацијента. Поступак добијања информисаног пристанка у посебним групама пацијента и посебним индикацијама <i>Приказ формулара информисаног пристанка. Експерименти на људима</i>	Проф. Б. Вулетић
2	10			C45	П	Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: деца у ординацији стоматолога. Поверљивост и поверење- етичке дилеме у раду са адолесцентима <i>Етичке дилеме у раду са децом и адолесцентима</i>	Проф. Б. Вулетић
3	11			C45	П	Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести <i>Клинички пример у раду стоматолога са оболелим сообама од ХИВ-а и других стигмати-зирајућих болести и стања</i>	Проф. Драгана Игњатовић Ристић Доц. Д. Ђоковић
3	12			C45	П	Професионална тајна. Еутаназија <i>Етички аспекти краја живота- дилеме доношења одлука на крају живота</i>	Проф. С. Матејић
3	13			C45	П	Стручна грешка и несавесно лечење: дефиниција, касификација. Став јавности и цена стручних грешака <i>Клинички примери несавесног лечења у стоматологији.</i>	Проф. Б. Ристић
				C2	МТ	МОДУЛСКИ ТЕСТ 2	
3	14			C45	П	Кодекс стоматолошке етике <i>Лиценца за рад</i>	Доц. Д. Ђоковић
3	15			C45	П	Рекапитулација најважнијих појмова <i>Анализа примера из праксе</i>	Проф. Драгана Игњатовић Ристић
				C2	МТ	МОДУЛСКИ ТЕСТ 3	